

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 29.08.1975, sp. zn. 3 Cz 84/75, ECLI:CZ:NS:1975:3.CZ.84.1975.1

Číslo: 10/1977

Právní věta: Byla-li věc, která má být vrácena, protože smlouva o její koupi byla neplatná z důvodů uvedených v ustanovení § 399 odst. 2 o. z., zničena nebo poškozena tak, že na prodávajícím nelze požadovat, aby ji přijal zpět, může kupující uplatňovat jen nárok na vrácení toho, oč dohodnutá kupní cena přesahovala cenu stanovenou podle cenových předpisů nebo určenou odhadem. Byla-li věc znehodnocena jen do té míry, že lze na prodávajícím žádat, aby ji přijal nazpět, nahradí se znehodnocení věci odpočtem z kupní ceny, která se má vrátit. O těchto vzájemných nárocích rozhodne soud rovněž v řízení o neplatnost smlouvy a o vrácení plnění z neplatné smlouvy.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 29.08.1975

Spisová značka: 3 Cz 84/75

Číslo rozhodnutí: 10

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Neoprávněný majetkový prospěch, Podmínky řízení, Řízení před soudem

Předpisy: 40/1964 Sb. § 399
§ 457

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobci koupili 4. 5. 1970 prostřednictvím autobazaru od žalované ojetý osobní automobil za dohodnutou cenu 83 600 Kčs. Žalobou se domáhali vrácení kupní ceny proti vrácení koupeného automobilu. Tvrdili, že podle odhadu znalce z 28. 9. 1970 má automobil hodnotu pouze 50 190 Kčs, takže dohodnutá kupní cena je v rozporu s ustanovením § 399 odst. 2 o. z. a kupní smlouva je neplatná ve smyslu ustanovení § 39 o. z.

Obvodní soud pro Prahu 1 žalobu zamítl, když zjistil na podkladě dvou provedených znaleckých posudků, že stav vozidla odpovídá opotřebení po ujetí 150 000 km a že cena vozidla v době prodeje činila podle jednoho z posudků 52 460 Kčs a podle druhého 47 500 Kčs.

Městský soud v Praze doplnil řízení dotazem o počtu ujetých km tohoto vozidla při předchozím prodeji a šetřením o tom, zda byla provedena generální oprava automobilu. Rozsudek soudu prvního stupně změnil potom tak, že z důvodu neplatnosti kupní smlouvy uložil žalované vrátit žalobcům kupní cenu proti vydání koupeného automobilu.

Stížnost pro porušení zákona, podaná generálním prokurátorem ČSR, vytýkala uvedenému rozhodnutí odvolacího soudu, že se nezabývalo otázkou, zda žalobci mohou svůj vzájemný závazek splnit a do jaké míry. Nejvyšší soud ČSR rozhodl o této stížnosti pro porušení zákona tak, že rozsudkem soudu druhého stupně byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

V projednávané věci jde o závazek podle ustanovení § 457 odst. 1 o. z., který musí být uspokojen tak, aby oba účastníci dostali současně vše, co podle neplatné smlouvy obdrželi.

Jde-li o vrácení koupené věci, může se stát, že v době, kdy byla u kupujícího, byla jím poškozena, popřípadě zničena anebo poškozena tak, že na prodávajícím nelze požadovat, aby ji přijal zpět. V posledních dvou uvedených případech nebude moci kupující žádat vrácení celé kupní ceny, poněvadž sám nemůže věc vrátit, nýbrž bude moci žádat jen ten rozdíl, o nějž dohodnutá cena převyšovala např. cenu zákonem stanovenou.

Byla-li věc znehodnocena jen do té míry, že prodávající je povinen ji jako její vlastník přijmout zpět, bude nutné, aby rozdíl mezi zjištěnou dovolenou prodejní cenou a cenou věci, která se vrací, byl vyrovnán odpovídající částkou, která může být uhrazena odpočtem z kupní ceny, kterou je prodávající povinen vrátit. Požadavek současného vyrovnání rozdílu obou hodnot v penězích vyplývá z toho, že peněžitá částka je jen náhradou za to, oč je věc, která se má vrátit, méně hodnotná, a jen zaplacením tomuto rozdílu odpovídající peněžité částky bude učiněno zadost zákonnému požadavku, aby oba účastníci dostali současně zpět vše, co podle neplatné smlouvy obdrželi.

Dospěl-li odvolací soud v této věci k závěru, že kupní smlouva uzavřená mezi účastníky je neplatná, nemohl nechat bez povšimnutí tvrzení žalované, že žalobci, ač byli upozorněni na nutnost opravy prerezivělé podlahy automobilu, najezdili s vozidlem bez provedení opravy asi 10 000 km, čímž vozidlo značně znehodnotili, takže je jízdy neschopné. Znalec J. B. uvedl ve svém posudku, že po zjištění, že podlaha vozidla potřebuje opravu, nemělo se s vozidlem jezdit až do její opravy. Podlaha vozidla (podlahová skupina), kterou kromě nosné podlahové plochy tvoří okrajové prahové podélníky, je totiž hlavní nosnou částí karosérie a je nutné, aby byla plně soudržná. Současný stav vozidla je takový, že vozidlo nelze používat. Oprava vozidla bude náročná, neboť bude muset být provedeno geometrické ustavení karosérie jako celku, neboť je prohnutá. Prohnutí mohlo nastat během používání vozidla žalobci. Byla-li podlahová skupina vozidla v době prodeje již narušena, pak při dalším používání vozidla mohlo k tomuto prohnutí karosérie dojít po ujetí 2000 - 3000 km. Od 4. 5. 1970 do prohlídky vozidla znalcem dne 23. 8. 1972 bylo s vozidlem najeto 8553 km.

K těmto okolnostem, které mohly mít za následek, že by žalobě nemohlo být zcela nebo zčásti vyhověno, odvolací soud nepřihlížel a důkazy o nich provedené nehodnotil, třebaže bylo nutné, aby i vyslovená vzájemná povinnost odpovídala stavu v době vyhlášení rozsudku, který je rozhodující (§ 154 odst. 1 o. s. ř.). Tak tomu však v této věci nebylo, když se odvolací soud nezabýval otázkou, zda žalobci mohou svůj vzájemný závazek splnit, popřípadě do jaké míry.

I když tu šlo o nové sporné okolnosti, bylo třeba je řešit v tomto řízení o neplatnosti kupní smlouvy, neboť mohly ovlivnit požadavek žalobců na vrácení jimi zaplacené kupní ceny a bylo by neekonomické, aby docházelo k novému sporu mezi účastníky, při jehož řešení by musely být prováděny tytéž důkazy, zejména znalecké důkazy, které již jednou v této věci provedeny byly.

Svým postupem v řízení a svým rozhodnutím porušil proto odvolací soud zákon v ustanoveních § 6, § 120 odst. 1, § 132 a § 200 o. s. ř. v souvislosti s ustanovením § 457 odst. 1 o. z.